

VOORBEELDIGE KUNST

DE FISCALE ARTIESTENSTATUS VAN DJ'S ALS LICHTEND VOORBEELD VOOR VJ'S

Feestgangers weten dat dance feesten sinds jaar en dag visueel opgeluisterd worden door beeldende kunstenaars als VJ's (videojocks). Naast het gehoor wordt ook het oog vermaakt. De beeldende kunst van VJ's kan de muziek ondersteunen of aanvullen en de *flow* bij het danspubliek compleet maken. DJ's én VJ's brengen een creatieve atmosfeer tot stand waarin mensen zich kunnen vermaken.

Lange tijd is er gedebatteerd over de fiscale artiestenstatus van DJ's. Onlangs is deze status er met de beantwoording door Minister Zalm van door de SP en D66 gestelde kamervragen eindelijk gekomen². DJ's op dance feesten, festivals en poppodia zijn fiscaal gezien *zonder meer* als artiesten aan te merken. Maar hoe zit het nu eigenlijk met de fiscale artiestenstatus van VJ's?

VJ's en beeldende kunst

Alvorens in te gaan op de fiscale rechtspositie van VJ's dient eerst afgebakend te worden wat precies in deze context onder een VJ wordt verstaan. DJ's die op dance feesten DJ-sets draaien zijn immers ook niet één-op-één gelijk te stellen met radio-DJ's die plaatjes aan elkaar praten. Onder VJ's wordt in deze bijdrage verstaan de beeldende kunstenaars die visueel materiaal zoals visuals en videoclips vertonen op dance feesten, festivals, clubs en poppodia. Het gaat hier dus niet om de mensen die televisieprogramma's of muziekzenders zoals MTV en TMF presenteren en in de volksmond ook wel VJ's worden genoemd. VJ's genereren en bewerken beeldmateriaal, video's en DVD's met verschillende apparatuur, zowel analoog als digitaal, en projecteren het beeldmateriaal door middel van beamers of vertonen dit op – vaak levensgrote - televisieschermen³. De visuele bijdrage van VJ's – ook wel VJ-set genoemd - kan in belangrijke mate de sfeer beïnvloeden. Ik merk hierbij op dat het werk van VJ's in de kern zelfstandig – los van de muziek – gezien moeten te worden. Hoewel de meeste VJ's zullen proberen om een audiovisueel geheel te creëren door hun werk op de door DJ's gedraaide muziek af te stemmen, maken VJ's naar mijn mening autonome beeldende kunst. Bekende Nederlandse VJ's zijn Micha Klein, Dadara, Daniëlle Kwaaitaal, Gerald van der Kaap, Olga Mink en Elsbeth van Noppen⁴.

---

¹ Bjorn Schipper is advocaat bij Van der Steenhoven Advocaten in Amsterdam.

² mr. B.H.M. Schipper, "*Leuker kunnen ze niet draaien. DJ's als motor van de culturele infrastructuur*", Ntb Muziekwereld 2006/1, p. 18-20 en "*Praatjes of plaatjes? De fiscale artiestenstatus van DJ's als inzet van het politieke debat*" en "*Plaatjes (naschrift)*", Ntb Muziekwereld 2006/4, p. 31-33.

³ Zie onder meer de definitie van VJ uit de digitale encyclopedie Wikipedia (wikipedia.nl).

⁴ Zie onder meer de website *VJ cultuur: a state of flux* (vjcultuur.nl).

Wanneer is iemand fiscaal gezien een artiest?

Om te kunnen beoordelen of VJ's in de zin van de huidige regelgeving op het gebied van de loon- en omzetbelasting als artiesten zijn aan te merken, zet ik allereerst de "versnipperde" definitie van artiest op een rij en knoop daarbij primair aan bij de Wet op de Loonbelasting en de Besluitenlijst van de CCLSV⁵. In het kader van de loonbelasting wordt onder een artiest verstaan degene die op grond van een kortdurende overeenkomst of andere grond kortstondig als musicus of op andere wijze als artiest optreedt. Het moet daarbij gaan om het leveren van een artistieke prestatie tijdens een optreden dat direct of indirect door het publiek kan worden bekeken of beluisterd. Zoals gezegd worden DJ's sinds kort door de fiscus in het kader van de loonbelasting als "volwaardige" artiesten aangemerkt en kan aldus een beroep worden gedaan op de speciale artiestenregeling. Onduidelijk is of ook VJ's onder deze artiestenregeling kunnen vallen.

Voor wat betreft de omzetbelasting komt het verlaagde BTW-tarief van 6% voor VJ's in beeld indien zij als professionele uitvoerende kunstenaars een culturele prestatie leveren. Ik merk hierbij op dat de fiscus met betrekking tot DJ's ten opzichte van andere artiesten verzwaarde fiscale criteria hanteert om uit te maken óf het verlaagde BTW-tarief ook betrekking heeft op het optreden van DJ's. Samengevat komen deze voorwaarden erop neer dat DJ's in een professionele studio zélf muziekwerken moeten produceren (i) én dat over hen door collega's in vakliteratuur artikelen of recensies moeten worden geschreven (ii). Pas als aan deze twee cumulatieve voorwaarden is voldaan, is het verlaagde BTW-tarief van toepassing. Nu deze voorwaarden strikt genomen niet voor VJ's gelden, is het niet eenvoudig om in het kader van de omzetbelasting een "zuivere" parallel tussen DJ's en VJ's te trekken. Daarbij komt nog dat het vooralsnog niet zeker is óf de fiscale artiestenstatus van DJ's eveneens geldt voor de omzetbelasting. Dit is het gevolg van onduidelijkheden in het antwoord van Minister Zalm op de hem door de SP en D66 gestelde kamervragen. Want ondanks het feit dat deze vragen "belastingneutraal" waren geformuleerd, heeft het antwoord van Minister Zalm uitsluitend betrekking gehad op de fiscale artiestenstatus van DJ's in de context van de loonbelasting.

Het mag duidelijk zijn dat de fiscale status van VJ's aan de hand van de "versnipperde" artiestendefinitie zoals afkomstig uit de huidige regelgeving op het gebied van de loon- en omzetbelasting, nog steeds diffuus is. Rechtsonzekerheid is het gevolg.

Artiest: een dynamisch begrip

Tot zover de "letter van de wet". De definitie van een artiest wordt verder ingekleurd door de uitleg die zowel wetgever als rechter aan de fiscale regelgeving geven. Dit wordt ook wel de "geest van de wet" genoemd. Uit het antwoord van Minister Zalm op de kamervragen van de SP en D66 over de fiscale artiestenstatus van DJ's blijkt dat het bij de definitie van artiest gaat om een dynamisch begrip⁶. Er wordt hierbij (door rechters) veel waarde gehecht aan de maatschappelijke opvattingen en het spraakgebruik op artistiek terrein.

---

⁵ Commissie Coördinatie Loonbelasting en Sociale Verzekeringen.

⁶ Directoraat-Generaal Belastingdienst, brief van Minister Zalm van Financiën van 27 november 2006 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, kenmerk DGB 2006-05912.

Een fraai voorbeeld van deze “ruime” uitleg vinden we terug in een recent arrest van het Hof Den Haag over het optreden van DJ's in een uitgaansgelegenheid waarbij DJ-sets vermengd werden met de creatieve uitingen van VJ's (!), pantominespelers en toneelspelers. Het Hof heeft geoordeeld dat onze belastingwetgever een ruime toepassing voorstaat van het verlaagde BTW-tarief voor dienstverlening op het gebied van cultuur en vermaak. De betrokken uitgaansgelegenheid moest – mede in het licht van de maatschappelijke opvattingen - volgens het Hof worden aangemerkt als een show of soortgelijk cultureel evenement waarop het verlaagde BTW-tarief van toepassing is. Het publiek bezoekt de uitgaansgelegenheid nu juist om zich te laten vermaken door de verschillende optredens, aldus het Hof⁷.

Zijn VJ's artiesten in de zin van de loon- en omzetbelasting?

De grote vraag na het recente fiscale “DJ-Debat” is nu of óók VJ's fiscaal gezien als artiesten bestempeld kunnen worden⁸. Naar mijn mening moet deze vraag bevestigend worden beantwoord. VJ's zijn beeldende kunstenaars die op geheel eigen wijze een zelfstandige visuele creatie scheppen. VJ-sets zijn artistieke én culturele prestaties van VJ's die tijdens hun optredens door het publiek bekeken kunnen worden en aldus tot vertier strekken. Het staat bovendien buiten kijf dat de creatieve uitingen van VJ's naar zowel maatschappelijke opvattingen als spraakgebruik als beeldende kunst kunnen worden beschouwd. Daarmee moeten VJ's binnen het kader van de loon- en omzetbelasting mijns inziens *zonder meer* als artiesten worden aangemerkt. De door DJ's gedraaide DJ-sets en de daaruit voortvloeiende fiscale artiestenstatus kunnen in dit verband als lichtend voorbeeld worden gezien voor VJ's.

Ik plaats hierbij meteen de kanttekening dat de door DJ's reeds verworven en door VJ's gewenste fiscale artiestenstatus “weeffoutjes” bevat die de branche met rechtsonzekerheid opzadelen. Meer in het bijzonder gaat het hier om het optreden van DJ's in de context van de omzetbelasting en de diffuse fiscale rechtspositie van VJ's in het algemeen. En hoewel naar analogie met het hiervoor aangehaalde arrest van het Hof Den Haag verdedigbaar is dat óók VJ's in het kader van zowel de loon- als omzetbelasting een artiestenstatus toekomt, blijft voornamelijk onzekerheid bestaan en is deze leemte in de fiscale regelgeving voor VJ's (nog) niet opgevuld.

Conclusie is dat naar mijn mening óók VJ's fiscaal gezien als “volwaardige” artiesten moeten worden beschouwd. Door het wegnemen van mogelijk ontstane onzekerheid als gevolg van de recente fiscale artiestenstatus van DJ's, kan tevens voor VJ's meer duidelijkheid worden gecreëerd. De SP heeft al laten weten hier kamervragen over te zullen stellen. Enige haast lijkt hierbij geboden, want de ontwikkelingen in de dance industrie gaan snel. Na de DJ's en VJ's dient zich alweer een nieuwe groep van “kunstenaars” aan: de zogeheten *geurjockeys*. Geurjockeys – ook wel GJ's genoemd – zoals Aroma Visuals brengen door middel van vermenging en opbouw van geuren op feesten een geurcreatie tot stand die van invloed is op de creatieve atmosfeer ter plaatse.

---

⁷ Hof Den Haag 5 november 2004, LJN: AS4472, BK-03/00671.

⁸ Zie onder meer de artikelen van Ron van der Sterren, Atze de Vries en Thomas van Aalten zoals opgenomen in het digitale dossier over de fiscale artiestenstatus op 3voor12.nl.

Met het recente Parfum-arrest⁹ van de Hoge Raad in het achterhoofd - waarbij is uitgemaakt dat de geur van parfum auteursrechtelijke bescherming kan genieten – kan de vraag opgeworpen worden of deze geurjockeys – in navolging van DJ's en VJ's - fiscaal gezien als artiesten aangemerkt kunnen worden. Aan de fiscale artiestenstatus van DJ's zou wel eens een opmerkelijk luchtje kunnen zitten!

---

⁹ HR 16 juni 2006 (*Kecofa/Lancôme*).